

Важливим методом підвищення ефективності підприємницької діяльності є запровадження інновацій, яке повинно мати плановий та регулятивний характер. А однією з найважливіших передумов ефективного господарювання у разі запровадження інноваційної моделі розвитку економіки є інноваційна політика, ощадливе використання коштів, планування обігу та прогноз прибутків.

Інноваційний шлях розвитку підприємництва в Україні, зокрема агропромислового виробництва, є оптимальним для нашої держави на найближчу перспективу. Тому інноваційне підприємство є якісно новою формою інтеграції науки і виробництва, суть якої полягає в освоєнні, впровадженні та реалізації підприємницькими структурами різноманітних нововведень (технічних, технологічних, управлінських, фінансових тощо), розроблених за участю науково-дослідних інституцій.

Література.

1. Кулаєць М.М. *Форми і методи розвитку підприємництва в аграрному виробництві невід'ємна складова іноваційної діяльності* / М.М. Кулаєць, П.А. Лайко // *Наука і методика* : зб. наук.-метод. праць. – К. : Вид-во "Аграрна освіта", 2008. – С. 28-37.
2. Музика П.М. *Розвиток інноваційного підприємництва в агропромисловому виробництві України* : монографія. – Львів. – 2005. – С. 6.

РОЗВИТОК ТА НАРОДНО - ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

**Углева О.В., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Олійні культури є джерелом одержання цінних олій, продовольчого та технічного призначення, а також рослинного білка, що використовується для годівлі худоби, виготовлення продуктів харчування. Тому в останні роки на світовому ринку продовольства збільшився попит саме на жири рослинного походження.

Серед олійних культур особливе значення в харчовій

---

* Науковий керівник – Островерх О.В., ст. викладач

промисловості займає соняшник. Вирощування соняшнику тісно пов'язане з підвищенням виробництва олії, що необхідно здійснити за рахунок збільшення врожайності. Але у вирішенні цього питання є ряд проблем. Збільшення валових зборів товарного насіння соняшнику в Україні за період 1999-2010 рр. від 2,0 до 3,7 млн. тон відбулося за рахунок розширення посівних площ, а не врожайності.

Україна посідає чільне місце серед виробників соняшнику. Світове зростання його виробництва та зниження цін на нього змушують замислитися над вибором вектора розвитку цієї галузі. Соняшник протягом останніх років є найбільш рентабельною культурою у сільському господарстві. Сьогодні Україна посідає провідні позиції у виробництві й експортуванні соняшникової олії та насіння соняшнику.

Увага до проблеми підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в цілому та вирощування соняшника зокрема викликана, насамперед тим, що від успішного розв'язання її залежить зростання дохідності підприємств, підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та світовому ринках, забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу.

У складі всіх олійних культур соняшник займає 70% посівної площі і 85% валового збору. Із насіння соняшнику виробляється приблизно дві третини всієї рослинної олії. Олія має важливе народногосподарське значення. Її споживають як цінний харчовий продукт у натуральному вигляді, широко використовують у харчовій, текстильній, лакофарбовій, парфумерній та інших галузях промисловості для виробництва маргарину, оліфи, мила, стеарину, лінолеуму тощо. Макуха та шрот (відходи переробки насіння) – цінний корм для сільськогосподарських тварин. Соняшник також вирощують на силос та зелену масу.

Успіх вирощування соняшнику залежить, перш за все, від використання високоякісного посівного матеріалу, дотримання оптимальних строків посіву, рівня агротехніки, своєчасного повноцінного підживлення, використання новітніх засобів захисту рослин. За останні роки недостатня кількість опадів та комплекс хвороб були головними чинниками зниження урожайності.

Лідерами по виробництву соняшнику є східний регіон - Дніпропетровська, Запорізька та Донецька області. У Харківській області у 2010 році розширення площі збору на 26,3%, сприяло збільшенню загального валового збору насіння соняшнику, якого вироблено 702,9 тис. т. (на 13,6% більше). Урожайність при цьому

знизилась проти 2009 р. на 1,8 ц з 1 га і становила 16,2 ц з 1 га. В інших областях, таких як Волинська, Львівська та Закарпатська спостерігається низьке виробництво цієї культури від 0,4 до 1,9 тис.т.

При середній врожайності 11,85 ц/га валове виробництво насіння соняшнику досягло 4793,4 тис. тонн. Окрім Запорізької області основними виробниками соняшнику також є Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Кіровоградська та Харківська області, що забезпечують дві третини всього валового виробництва соняшнику на Україні

Зниження урожайності соняшнику зумовлене насамперед фінансовими та матеріально-технічними нестатками господарств. Більшість з них не забезпечені і не здатні забезпечити себе технічними засобами, паливо-мастильними матеріалами, засобами захисту рослин, мінеральними добривами тощо. Водночас не завжди дотримуються необхідного чергування культур у полях сівозміни, що є винятково важливим саме для соняшнику з огляду на високий рівень винесення цієї культурою поживних речовин з ґрунту, а також сприйнятливостю до хвороб при частому висіванні її на тій самій площі

Поряд із зниженнями урожайності, великий вплив на валовий збір соняшнику мають втрати при збиранні, транспортуванні, заготівлі та зберіганні.

Незважаючи на зниження урожайності, частка соняшнику у валовій продукції рослинництва, яка зменшилась за останні роки майже на дві третини залишається більш стабільною. Тому за цих умов соняшник залишається найбільш "ліквідною" сільськогосподарською культурою, здатною приносити реальний доход як "живими" грошима, так і засобами виробництва. Рівень рентабельності виробництва насіння соняшнику має чітко виражену тенденцію до зростання, що свідчить про досить стабільний стан галузі та перспективи подальшого її розвитку.

Економічна ефективність виробництва соняшника залежить від складного комплексу природно-економічних, технологічних, науково-технічних факторів. При вивченні даної проблеми слід рахувати наступні особливості галузі: соняшник вимогливий до умов обробітку. Агротехнічні вимоги не дозволяють вирощувати цю культуру у вузькоспеціалізованих господарствах. Рослини цієї культури дуже чутливі до всіх видів гербіцидів.

Ефективний розвиток олієжирового підкомплексу та підвищення його конкурентоспроможності можливий в результаті

досягнення високої якості насіння соняшнику, підвищення рівня врожайності культури, за умови переведення галузі на інтенсивний шлях розвитку, докорінного зміцнення ресурсної бази та забезпечення застосування прогресивної технології, поліпшення культури землеробства й проведення повного циклу технологічних операцій у визначені строки.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ ПРИ СУЧАСНІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Удовенко Ю.О., студентка*,

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Україна є складовою світового господарства, й успішне входження у світовий ринок в умовах формування національної концепції ринкової трансформації - це важливий фактор її майбутнього. Якщо вдається до аналізу структури експортної продукції, то можна передбачити подальші труднощі трансформації економіки України у світовий ринок в умовах посилення конкурентної боротьби. Основними параметрами, які забезпечують успіх галузей і фірм у конкуренції є:

- факторні умови (природні, трудові, технологічні та інвестиційні);
- умови попиту в країні на продукцію і послуги галузі;
- наявність споріднених і підтримуючих галузей, конкурентоспроможних на міжнародному ринку;
- стратегія фірми, її структура і характер конкуренції на внутрішньому ринку.

Нинішній стан економіки України супроводжується гострою загальноекономічною кризою. Звичайно за таких соціально-економічних умов неможливо досягти високого рівня ефективності виробництва, отримати максимальний прибуток, бути лідером в жорсткій конкурентній боротьбі.

Становлення стабільного стану економіки вимагає розробки

---

* Науковий керівник – Гуторова О.О., к.е.н., доцент